

گزارشگری مالی تحت وب

دکتر محمد جواد شیخ

استادیار دانشگاه شاهد تهران

ایمان حسن زاده

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی

چکیده

امروزه، در اکثر کشورها به منظور کاهش اثرات منفی عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و مالکان، کاهش هزینه‌های نمایندگی، کاهش هزینه‌های سرمایه و افزایش ارزش شرکت به سازوکارهایی از قبیل گزارشگری مالی تحت وب روی آورده‌اند. مزایای این رویکرد گزارشگری از قبیل دسترسی بهتر به اطلاعات، هزینه‌ی کمتر، امکان گزارشگری مستمر و ارائه اطلاعات پویا موجب گسترش استفاده از این ابزار در جهت گزارشگری مالی گردید. همچنین عوامل محیطی حاکم بر شرکتها تاثیر با اهمیتی بر میزان پذیرش گزارشگری مالی تحت وب در سطح جهان دارد. در این گزارشگری شرکتها علاوه بر عملکرد مالی، توجه قابل ملاحظه‌ای به افشای سایر جنبه‌های عملکرد خود از قبیل عملکرد محیطی، عملکرد اجتماعی و رویه‌های نظارتی دارند. افشای اطلاعات غیر مالی می‌تواند موجب از بین رفتن شکاف بین اطلاعات مالی ارائه شده در مدل سنتی و نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان گردد.

یکی از مهمترین ابزارهایی که برای انتقال اطلاعات در گزارشگری تحت وب استفاده می‌شود زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر می‌باشد. ماهیت زبان گزارشگری مالی - توسعه‌پذیر به گونه‌ای است که اطلاعات ارائه‌شده با این زبان، اطلاعاتی خود توضیح هستند.

از آثار گزارشگری مالی تحت وب کم‌رنگ شدن حدود و مرزهای اطلاعات و نگرانی در خصوص صحت اطلاعات ارائه شده در اینترنت می‌باشد؛ به منظور ایجاد قابلیت

مقایسه، قابلیت اتکا و رفع نیازهای اطلاعاتی عموم استفاده کنندگان، استاندارد گذاری برای گزارشگری مالی تحت وب امری ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر (XBRL)، حسابرسی مستمر، فایل‌های مستند قابل حمل (PDF) و زبان برنامه نویسی تحت وب (HTML).

۱- مقدمه

ظهور تحت وب باعث شد شرکت‌ها در استراتژی‌های افشا و انتشار اطلاعات خود تجدید نظر کنند، زیرا تحت وب نسبت به ابزارهای سنتی در نحوه ارائه و تنوع محتوای اطلاعات، انعطاف‌پذیری بیشتری دارد. به عنوان نمونه تحت وب سایت بسیاری از شرکتها برای استفاده کنندگان امکان تعامل (پرسش و پاسخ)^۱ را فراهم می‌کند، یا به آنها اجازه دسترسی به ویدئوهای شرکت (گزارشهای مدیران شرکت برای تحلیل‌گران مالی) را می‌دهند. همچنین تحت وب امکان ارائه اطلاعاتی بیش از اطلاعات قابل ارائه در روش سنتی را برای شرکتها فراهم می‌آورد. چنین بستری موجب می‌گردد که رابطه مباشرت مدیران شرکت با سهامداران، مستقیم‌تر، پویاتر و به صورت تعاملی (پرسش و پاسخ) در آید [۲۰].

اینترنت توانایی تحول گزارشگری مالی را دارد و شرکتها می‌توانند همزمان با گزارش‌های سنتی سالانه خود، اطلاعات مالی و غیرمالی اختیاری دیگری را در شکل‌های مختلف گزارش کنند [۲۱].

مبنای تئوریک استفاده از اینترنت برای گزارشگری مالی را می‌توان مفهوم عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و مالکان شرکت دانست. یکی از عوامل موثر بر عدم اطمینان سرمایه‌گذاران، عدم تقارن اطلاعاتی است. امروزه شرکتها به سازوکارهایی از قبیل گزارشگری مالی تحت وب به منظور کاهش اثرات منفی عدم تقارن اطلاعاتی، کاهش هزینه‌های نمایندگی، کاهش هزینه‌های سرمایه و افزایش ارزش شرکت اندیشیده‌اند [۷].

اینترنت این امکان را به وجود می‌آورد که سرمایه‌گذاران و ذی‌نفعان معمولی شرکت به اطلاعاتی دسترسی پیدا کنند که در صورت نبود اینترنت تنها در اختیار افراد خاصی از قبیل تحلیل‌گران مالی، کارمندان شرکت و نشریات مالی قرار داشت. استفاده کنندگان

اطلاعات انتظار دارند که جدیدترین اطلاعات مالی شرکت، در تحت وب سایت آن موجود باشد. بنابراین می توان گفت که اینترنت به ویژگی کیفی به موقع بودن اطلاعات مالی کمک شایانی خواهد کرد. اینترنت با افزایش سرعت انتقال اطلاعات در بازارهای مالی باعث نزدیک شدن این بازارها به فرضیه بازار کارا می شود.

اینترنت به شرکتها اجازه می دهد که با هزینه ای کمتر به ذی نفعان وسیع تر و متنوع تری اطلاعات ارائه دهند، که بدین صورت باعث کاهش درخواست اطلاعات توسط استفاده کنندگان فرعی (به غیر از سهامداران) اطلاعات می شود. اینترنت به استفاده کنندگان این امکان را می دهد که بدون نیاز به بررسی کلیت اطلاعات، از طریق هایپرلینک^۲ به جستجو و تعامل (پرسش و پاسخ) نیازهای اطلاعاتی خاص خود پاسخ گویند. اینترنت بطور بالقوه این امکان را به وجود می آورد که استفاده کنندگان اطلاعات مالی و غیرمالی به طور بلادرنگ و به صورت تعاملی (پرسش و پاسخ) به نیازهای اطلاعاتی خاص خود دست یابند [۲۱].

اطلاعات مالی توسط شرکت های مختلف به میزان متفاوت افشا می شود. تحقیقات مختلف نشان می دهد شرکت ها بصورت یکسان از گزارشگری مالی بصورت اینترنتی استقبال نکردند. به طوریکه شرکت ها با ویژگی های متفاوت، برخوردهای متفاوتی از گزارشگری مالی اینترنتی داشتند [۴]. همچنین شرکتها در نوع اطلاعاتی که ارائه می دهند با یکدیگر یکسان نیستند. براساس بررسی صد شرکت بزرگ توسط هیئت استانداردهای حسابداری مالی در سال ۲۰۰۰ مشخص گردید که بیش از ۸۰٪ شرکتها اطلاعات عمومی، ۷۳٪ شرکتها اطلاعات خلاصه شده مالی، ۶۵٪ شرکتها گزارشات مالی تفصیلی مانند صورت سود و زیان، ۵۷٪ شرکتها تجزیه و تحلیل مدیریت و ۲۸٪ شرکتها گزارشگری بر مبنای بخشها را در اینترنت به منظور استفاده تصمیم گیرندگان قرار می دهند [۶].

۲- محتوای گزارشگری تحت وب

شرکتها برای گزارشگری جنبه های مختلف عملکرد خود از اینترنت استفاده می کنند. اگر چه عملکرد مالی توجه افراد زیادی را در محافل دنیا به خود جلب کرده است

اما این فقط یک جنبه از عملکرد شرکتها می‌باشد. شرکتها علاوه بر عملکرد مالی توجه قابل ملاحظه‌ای به افشای سایر جنبه‌های عملکرد خود در اینترنت از قبیل عملکرد محیطی، عملکرد اجتماعی و رویه‌های نظارتی دارند. تحلیلگران مالی حرفه‌ای برای ارزیابی عملکرد بلند مدت شرکتها از معیارهای غیرمالی نیز در تحلیل‌های خود استفاده می‌کنند. شواهدی وجود دارد که افشای اطلاعات غیرمالی می‌تواند برای استفاده‌کنندگان اطلاعات حائز ارزش باشد، زیرا می‌تواند شکاف بین اطلاعات مالی ارائه شده در مدل سنتی و نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان اطلاعات را از بین ببرد. اطلاعات مکمل غیرمالی می‌تواند شامل وضعیت دارایی‌های نامشهود، میزان رضایت‌مندی مشتریان، کارهای انجام شده بابت حاکمیت شرکتی، مدیریت ریسک، سرمایه‌های فکری و غیره باشد که می‌تواند اطلاعات مفیدی را برای استفاده‌کنندگان فراهم آورد [۲۰].

تحقیق کرمیر در سال ۲۰۰۹ نشان داد که شرکتها اطلاعات خود را در قالب سه محور در اینترنت ارائه می‌کنند:

۱ - **افشای اطلاعات مربوط به کسب و کار:** شرکتها اطلاعاتی در مورد

توسعه شرکت، ابتکارات و اختراعات، وفاداری مشتریان و ارزش مورد نظر مشتریان ارائه می‌کنند و سعی در معرض نمایش قراردادن سایتی با قابلیت‌های مناسب دارند.

۲ - **افشای اطلاعات اجتماعی:** گزارشگری سرمایه‌های فکری و انسانی که به

نظر می‌رسد با گزارشگری مسئولیت‌های اجتماعی لینک شده باشد.

۳ - **افشای اطلاعات مالی:** شرکتها اطلاعات مربوط به عملکرد مالی و رویه-

های حاکمیت شرکتی خود را افشا می‌کنند.

از دیدگاه هیئت استانداردهای حسابداری مالی گزارشگری مالی تحت وب دارای

دو بعد نحوه‌ی ارائه و محتوای اطلاعات می‌باشد. از دیدگاه محتوایی گزارشگری مالی تحت وب می‌تواند شامل گزارشات کاغذی (مانند صورتهای مالی سالانه، گزارشات در فرمهای درخواستی توسط بورس اوراق بهادار و...) و اطلاعاتی فراتر از آن باشد [۶].

کمیته استانداردهای حسابداری بین‌المللی^۳ روند پیشرفت گزارشگری مالی تحت وب را به سه مرحله طبقه‌بندی نمود:

۱- در مرحله اول، شرکتها از اینترنت به عنوان وسیله‌ای برای انتشار گزارشهای مالی سنتی (کاغذی) استفاده می‌نمایند.

۲- در مرحله دوم، اطلاعات را به گونه‌ای که توسط موتورهای جستجوگر تحت وب قابل تعامل (پرسش و پاسخ) باشد، ارائه می‌کنند.

۳- در مرحله سوم، شرکتها نه تنها اطلاعات استاندارد قابل پرینت را ارائه می‌کنند، بلکه اطلاعات گسترده‌تری که در روش سنتی از نظر هزینه توجیه نداشت یا ناممکن بود را ارائه می‌دهند [۵].

در گزارشگری تحت وب، اطلاعات مالی که در چارچحت وب گزارشگری سنتی قرار می‌گیرد (مانند صورتهای مالی اساسی)، نسبت به سایر اطلاعات مالی و غیر مالی که به صورت اختیاری ارائه می‌شود در فواصل طولانی‌تری تغییر می‌کند، به عبارت دیگر اطلاعات اختیاری امکان به روز شدن مکرر و حتی لحظه‌ای را دارند [۱۱].

۳- مزایای گزارشگری تحت وب

مزایای گزارشگری تحت وب را می‌توان در دو دسته طبقه‌بندی کرد:

۱ - کاهش هزینه‌ها که شامل:

✓ کاهش هزینه‌های تهیه و توزیع گزارشهای کاغذی

✓ کاهش درخواست‌های متفرقه برای گزارشهای کاغذی توسط استفاده‌کنندگان

صورتهای مالی

۲- دسترسی بهتر به اطلاعات توسط استفاده‌کنندگان که شامل:

✓ امکان دسترسی غیر ترتیبی^۴ به اطلاعات از طریق هایپرلینک

✓ امکان ارائه اطلاعات خاص به استفاده‌کنندگان مختلف به منظور رفع نیازهای

خاص اطلاعاتی آنها

✓ امکان تهیه اطلاعاتی بیش از اطلاعات موجود در گزارش‌های سالانه

✓ امکان ارائه اطلاعات بلادرنگ

✓ امکان تهیه اطلاعات تعاملی با قابلیت جستجو از طریق کلیدواژه‌ها

✓ بهبود قابلیت دسترسی به اطلاعات، که باعث انتشار منصفانه و رعایت تساوی

بین استفاده‌کنندگان مختلف می‌شود [۱۰].

گزارشگری مالی تحت وب مزایایی از قبیل ارائه‌ی پویاتر اطلاعات و امکان پرسش

و پاسخ با پایگاه داده‌ها توسط استفاده‌کننده‌ی اطلاعات را به همراه دارد، که گزارشگری

کاغذی اطلاعات، فاقد این امکانات می‌باشد. گزارشگری مالی تحت وب توانایی بهبود

برخی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی را داراست و می‌تواند هر دو ویژگی مربوط بودن

و قابلیت اتکای اطلاعات را برآورده سازد. به عنوان نمونه می‌توان با ایجاد امکان

گزارشده‌ی مستمر و پیوسته (درفواصل زمانی کوتاه) ویژگی کیفی به موقع بودن اطلاعات

را بهبود بخشید و همچنین با ابزارهایی مانند هایپرلینک می‌توان ویژگی کیفی قابلیت اتکای

اطلاعات را بهبود بخشید [۷].

امروزه تحت وب به عنوان بهترین بستر برای انجام وظیفه مباشرت مدیریت یک

سازمان و افشای اطلاعات مالی و غیر مالی شناخته شده است. برخی از ویژگی‌های ارتباطی

مخصوص تحت وب از قبیل اطلاعات پویا (به روز شده)، دسترسی بلادرنگ^۵ به اطلاعات

و داده‌ها، لینک‌های مربوط به هایپرلینک، قابلیت پرسش و پاسخ، ارتباط با سرمایه‌گذاران،

قابلیت پخش ویدئو، دانلود اطلاعات و غیره، باعث برتری آن نسبت به سایر ابزارهای

ارتباطی گردیده است. از سوی دیگر شرکتها به دلیل اینکه اینترنت امکان رابطه مستقیم با

ذینفعان را فراهم می‌کند و نقش واسطه‌های اطلاعاتی مانند نشریات و تحلیل‌گران مالی را

کم‌رنگ می‌کند، می‌توانند کنترل بهتری بر روی استراتژی‌های گزارشگری خود، با

هزینه‌ی کمتر داشته باشند [۲۰].

نتایج تحقیق دبرسنی و همکاران در سال ۲۰۰۲ بیانگر آن بود که میزان شفافیت بازار سرمایه با میزان گستردگی گزارشگری مالی تحت وب رابطه مستقیم دارد، به گونه‌ای که در بازارهای شفاف اطلاعاتی، نیاز به گزارشگری مالی تحت وب بیشتری وجود دارد. همچنین برخی از پژوهشگران، گزارشگری تحت وب را از منظر شفافیت اطلاعات^۶ مورد بررسی قرار داده‌اند. از دیدگاه این پژوهشگران، گزارشگری تحت وب می‌تواند باعث افزایش شفافیت اطلاعاتی در شرکت‌ها شده و زمینه‌های مورد نیاز برای یک بازار کارا را فراهم آورد [۱۲] [۱۵].

۴- ابزارهای گزارشگری مالی تحت وب

استفاده از ابزارهای مناسب جهت گزارشگری مالی تحت وب، موجب انسجام و بهبود برخی از ویژگیهای کیفی اطلاعات می‌گردد، به عنوان نمونه استفاده از ابزار هایپرلینک در گزارشگری مالی تحت وب موجب بهبود قابلیت اتکا اطلاعات می‌گردد [۷]. شرکت‌ها برای انتقال اطلاعات از طریق اینترنت می‌توانند از ابزارهای مختلفی استفاده کنند. برخی از این ابزارها شامل فایل‌های مستند قابل حمل^۷، زبان برنامه نویسی تحت وب^۸، فایل‌های صفحه گسترده مانند صفحات اکسل^۹، فایل‌های ویدئویی از جلسات مدیران با تحلیل گران مالی، زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر^{۱۰}، هایپرلینک و غیره می‌باشند. هر یک از ابزارهای فوق ویژگی‌های مثبت و بعضاً ویژگی‌های محدودکننده‌ای دارند که در ذیل به معرفی و مقایسه برخی از ابزارهای مزبور می‌پردازیم.

فایل‌های مستند قابل حمل و زبان برنامه نویسی تحت وب امکان ارائه و نمایش اطلاعات مالی را فراهم آورده اما استفاده از این ابزارها، سرعت انتقال و تجزیه و تحلیل اطلاعات را نسبت به ابزارهایی مانند فایل‌های صفحه گسترده و اطلاعات ارائه شده در قالب زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر کاهش می‌دهد، چرا که استفاده کننده باید برای تحلیل و مقایسه با سایر اطلاعات، اطلاعات مندرج در فایل‌های مستند و زبان برنامه نویسی را تحت و باره به فرمت‌هایی از اطلاعات تبدیل کند که قابلیت انجام تحلیل‌های کمی روی آنها وجود داشته باشد.

۵- زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر

زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر یک زبان رایانه‌ای است که برای انتقال اطلاعات مالی و بازرگانی استفاده می‌شود. در زبان مزبور اطلاعات مالی به گونه‌ای برچسب‌گذاری می‌شوند که قابل فهم باشند و همچنین قابل تشخیص به اجزای صورتهای مالی مانند درآمد، هزینه، دارایی، بدهی و ... باشند [۲].

واژگان فنی حسابداری و گزارشگری مالی در این زبان ابتدا در دو بعد مفهومی و ظاهری تعریف می‌شوند و سپس بر اساس این تعاریف، اطلاعات مالی برچسب‌گذاری می‌شوند و در یک پایگاه اطلاعاتی ذخیره شده و با ارتباط با شبکه جهانی اینترنت در دسترس استفاده‌کنندگان قرار گرفته و توسط کاربران قابل دریافت هستند. ماهیت زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر به گونه‌ای است که اطلاعات ارائه شده با این زبان اطلاعاتی خود توضیح هستند، به عبارت دیگر این اطلاعات به صورت مجزا و بدون نیاز به اطلاع از کلیت گزارشهای مالی قابل فهم می‌باشد. ویژگی فوق در آن واحد می‌تواند یک نقطه قوت و یک نقطه ضعف برای این اطلاعات باشد [۱۴].

۶- عوامل موثر بر استفاده از اینترنت جهت گزارشگری

کرمیر و همکارانش در سال ۲۰۰۹ عوامل موثر بر استفاده از اینترنت جهت گزارشگری را مورد بررسی قرار دادند. بررسی آنها نشان داد که ملاحظات بازار سرمایه، بازار محصول و همچنین تاثیر رسانه‌های عمومی بر انتخاب اینترنت به عنوان ابزار گزارش اطلاعات تاثیر معنی‌داری دارد، به صورتی که مدیران برای کاهش هزینه سرمایه شرکت از طریق کاهش هزینه‌های کسب اطلاعات توسط سهامداران، اینترنت را به عنوان ابزاری مناسب برای ارائه اطلاعات برمی‌گزینند. از دیگر یافته‌های آنان این بود که شرکتهای با ضریب بتای بالا (ریسک بالا) و شرکتهایی که به طور مکرر از بازارهای سرمایه تامین مالی می‌نمایند، اطلاعات بیشتری ارائه می‌دهند و شرکتهایی که مدت ارتباط و خدمات آنها به مشتریان کوتاه مدت است، اطلاعات کمتری افشا می‌کنند. همچنین صنایع

انحصاری^{۱۱} در افشای عملکرد شرکت نسبت به دیگر شرکت‌ها رغبت کمتری دارند و در نهایت اینکه فشار رسانه‌ها باعث افزایش افشای اطلاعات در شرکت‌ها می‌شود. به طوریکه، شرکت‌ها هنگام فشار رسانه‌ها جهت افشای اطلاعات معمولاً ترجیح می‌دهند اطلاعات مالی و غیرمالی را خودشان افشا کنند تا اینکه این اطلاعات توسط رسانه‌ها افشا شود.

ویژگی‌های محیطی هر کشور و سایر ویژگی‌های خاص شرکتها در میزان ارائه اطلاعات از طریق اینترنت تاثیر گذار است و آن را تحت تاثیر قرار می‌دهد. نتایج تحقیق دبرسنی در سال ۲۰۰۲ که بر روی شرکتهای امریکایی صورت گرفت، نشان داد ویژگی‌هایی از قبیل اندازه، سطح تکنولوژی شرکت و عضویت در بورس‌های امریکا بر میزان نحوه‌ی گزارشگری مالی تحت وب تاثیر معنی داری دارد، در حالی که بر اساس تحقیق مارستون و پولیب در سال ۲۰۰۴، در شرکتهای آلمانی تنها عامل موثر اندازه شرکت است و سایر متغیرها تاثیر معنی داری ندارند. همچنین میزان سود دهی و ضریب بتای شرکت در محیط‌های مختلف گزارشگری، آثار متفاوتی را بر گزارشگری تحت وب نشان داده‌اند؛ چنانچه در آلمان این متغیرها تاثیر معنی داری بر گزارشگری تحت وب ندارند و این در حالی است که در آمریکا و همکاران در سال ۲۰۰۹ به این نتیجه رسیدند که متغیرهای مزبور در کانادا و امریکا بر گزارشگری تحت وب موثر بوده‌اند.

نتایج حاصل از بررسی دبرسنی در سال ۲۰۰۲ نشان می‌دهد، عوامل محیطی حاکم بر شرکتها تاثیر با اهمیتی بر میزان پذیرش گزارشگری مالی تحت وب در سطح جهان دارد. عوامل محیطی حاکم بر شرکتها دو بعد میزان نفوذ اینترنت در جامعه و ویژگیهای محیطی گزارشگری را در برمی‌گیرد. در خصوص بعد اول به هر میزان که اینترنت در جامعه فراگیرتر شده باشد، استفاده‌کنندگان انتظار دارند که اطلاعات بیشتری توسط شرکت‌ها از طریق اینترنت منتشر گردد. همچنین از سوی دیگر اگر شرکتها اعتقاد داشته باشند که در میان ذینفعان آنها افراد زیادی از اینترنت استفاده می‌کنند، نسبت به گزارشگری مالی تحت وب توجه بیشتری خواهند کرد. درخصوص بعد دوم، ویژگیهای محیط کلی گزارشگری می‌تواند شرکتها را به گزارشگری مالی تحت وب ترغیب یا اینکه آنها را نسبت به این موضوع بی‌رغبت نماید. این ویژگیها می‌تواند شامل فرهنگ ملی، نوع

تامین مالی و الزامات قانونی و مواردی از این قبیل باشد. بطور مثال، دبرسنی در تحقیقاتش بدین نتیجه رسید که افشای تحت وب اطلاعات در کشورهایی که از طریق انتشار سهام، تامین مالی می‌کنند بیشتر از کشورهایی است که تامین مالی آنها از طریق بدهی می‌باشد.

۷- چالشهای موجود در گزارشگری مالی تحت وب

لیمر (۱۹۹۷) چنین می‌گوید که انجام گزارشگری مالی تحت وب در عمل باعث به وجود آمدن مسائلی می‌گردد که از جنبه‌های زیر قابل بررسی می‌باشد:

۱-۷- چه اطلاعاتی باید گزارش شود؟

۲-۷- چه زمانی برای گزارش اطلاعات مناسب‌تر است؟

۳-۷- اطلاعات چگونه باید گزارش شود؟

۴-۷- مسئولیت گزارشگری با چه کسانی است^{۱۲}؟

پون و همکاران (۲۰۰۳) سؤالات مطرح شده فوق را به شرح زیر مورد بررسی قرار

دادند:

۱-۷- چه اطلاعاتی باید گزارش شود: در این خصوص حوزه شمول و عمق

اطلاعات باید مورد توجه قرار گیرد. جنبه‌های مهم این مبحث عبارتند از:

۴ + ۷ - **حوزه شمول:** شرکت باید چه نوع اطلاعات مالی را گزارش نماید؟

تحقیق فوق پنج نوع اطلاعات مالی را که به صورت آنلاین گزارش

می‌شوند، را تعیین کرده است. این نوع اطلاعات مالی عبارتند از:

گزارش‌های سالانه، گزارش‌های میان دوره‌ای، نتایج سالانه یا میان دوره

ای^{۱۳}، تغییرات آنی قیمت سهام، سود تاریخی هر سهم^{۱۴}.

۴ + ۷ - **عمق:** آیا می‌بایست تنها اطلاعات مالی واقعی گزارش شود یا اطلاعات

برآوردی^{۱۵} را نیز می‌توان گزارش نمود؟ می‌توان گفت این مسئله به

آگاهی نسبی استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی بستگی دارد.

۲-۷- چه زمانی برای گزارش اطلاعات مناسب‌تر است؟ زمان و تعداد

دفعات ارائه اطلاعات بستگی به نوع اطلاعات مالی گزارش شده دارد. به عبارت

دیگر گزارش‌های استاندارد در زمان‌های مشخص و تعیین شده توسط مراجع قانون‌گذار ارائه می‌شوند، در حالی که اطلاعات افشا شده اختیاری (شامل اطلاعات غیر مالی) می‌تواند به صورت مداوم به روز شود.

۷-۳- اطلاعات چگونه باید گزارش شود؟ اطلاعات باید به گونه‌ای گزارش شود که برای استفاده‌کنندگان راحت و قابل استفاده باشد. مدیران و حساب‌برسان داخلی برای دستیابی به این هدف، باید موارد زیر را در گزارشگری تحت وب مورد توجه قرار دهند:

۷-۳-۱- آیا استفاده‌کنندگان می‌توانند اطلاعات را به شکلی دانلود کنند که قابل تحلیل باشد؟

۷-۳-۲- آیا اطلاعات ارائه شده در تحت وب سایت شرکت در محل مناسب قرار داده شده‌اند؟

۷-۳-۳- استفاده‌کنندگان برای دسترسی به اطلاعات مالی، می‌بایست تا چه عمقی از صفحه اصلی تحت وب سایت به صفحات فرعی تر مراجعه نمایند؟

۷-۳-۴- آیا اطلاعات مالی آنلاین در صفحات مناسب مرتب شده‌اند، تا از جستجوی غیر ضروری در انبوهی از اطلاعات توسط کاربران جلوگیری شود؟

۷-۳-۵- آیا صفحات تحت وب حاوی اطلاعات مالی از طریق هایپرلینک به یکدیگر مرتبط شده‌اند؟

۷-۳-۶- آیا استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر ضرورت دارد؟

۷-۴- مسئولیت گزارشگری با چه کسانی است؟ افراد تحت وب‌بخشهایی از شرکت که در گزارشگری مالی تحت وب مشارکت دارند تاثیر بالقوه‌ای بر صحت اطلاعات مالی گزارش شده دارند. موضوعات عادی در این حوزه شامل موارد زیر می‌شوند:

۷-۴-۱- چه کسی در خصوص اطلاعاتی که باید به صورت آنلاین گزارش شود، تصمیم می‌گیرد؟

۷-۴-۲- چه کسی مسئول انتقال آنلاین اطلاعات است؟

۷-۴-۳- چه کسی مسئولیت رسیدگی به اطلاعات را دارد؟

اینترنت از یک سو به ارائه اطلاعات مطابق با نیاز مشتریان کمک می‌کند و از سوی دیگر نیاز به قابلیت مقایسه، جامعیت و قابلیت اعتبار داده‌ها را بیشتر می‌کند. اینترنت امکان گزارشگری در دوره‌های کوتاه‌تر و دسترسی بلادرنگ به اطلاعات را فراهم می‌کند. امکان انتشار سریع اطلاعات توسط اینترنت می‌تواند سرعت عمل در تصمیم‌گیری را افزایش دهد، اما این افزایش سرعت می‌تواند جوانب منفی هم داشته باشد، به گونه‌ای که انتشار اطلاعات نادرست، به سرعت می‌تواند باعث تصمیمات نادرست گردیده و در نتیجه زیان‌هایی را برای استفاده‌کنندگان به بار آورد که در این زمینه سوالاتی مطرح می‌شود که می‌توان به مواردی از این قبیل اشاره کرد: مسئولیت جبران خسارت زیان دیدگان با چه کسی است؟ آیا اطمینان بخشی به اطلاعات مزبور نیاز است؟ آیا با عدم وجود استانداردهای مدونی از بابت اطلاع‌رسانی تحت وب، می‌توان انتشاردهندگان اطلاعات را بدون وجود معیار مؤاخذه کرد؟ آیا باید شرکت‌ها ملزم به انتشار اطلاعات در محدوده و چارچتحت وب مشخص شوند؟

گزارشگری مالی تحت وب موجب چالش‌هایی برای مدیریت در ایجاد چارچتحت وب کنترلی و بررسی و بازنگری این کنترلها توسط حساب‌رسان می‌شود. باتوجه به تغییر فرآیند تهیه و گزارشگری اطلاعات (امکان گزارشگری مستمر و استفاده از ابزارهای مختلف گزارشگری از جمله زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر...)، تغییر چارچتحت وب‌های کنترلی موجود شرکتها متناسب با محیط پیچیده اینترنت به منظور حفظ منافع شرکت و استفاده‌کنندگان امری بدیهی است. در پژوهش صورت گرفته شده توسط فیشر و همکاران در سال ۲۰۰۴، استفاده از کنترلهای بازدارنده و کنترلهایی برای کشف بلادرنگ خطاها و اشتباهات پیشنهاد گردیده است.

۸- استاندارد‌گذاری گزارشگری مالی تحت وب

یکی از آثار استفاده از گزارشگری مالی تحت وب کم‌رنگ شدن حدود و مرزهای اطلاعات است. به عنوان نمونه استفاده از هایپرلینک بر روی صفحات تحت وب جهت

گزارشگری مالی می‌تواند مرز بین اطلاعات مالی شرکت و سایر اطلاعاتی را که بدون استاندارد ارائه می‌گردد را از بین ببرد [۷] [۱۰].

هیئت استانداردهای حسابداری مالی در سال ۲۰۰۰ در زمینه گزارشگری مالی تحت وب چنین بیان می‌نماید، ممکن است شرکت‌ها داده‌هایی روی تحت وب سایت خود قرار دهند که تاثیری بر روی تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان نداشته باشد، به عبارت دیگر به جای بیان اطلاعات پردازش‌شده، داده‌های خام را ارائه دهند. رعایت ثبات رویه بین اطلاعات اختیاری و اطلاعات اصلی (سنتی) یک مشکل واقعی است، به خصوص زمانی که بخواهیم اطلاعات نسخه کاغذی را با اطلاعات پویا و تغییرکننده تحت وب تطبیق بدهیم. استفاده گسترده از تکنولوژی پیچیده فرامتنی^{۱۶} مرز بین اطلاعات اصلی (سنتی) و اطلاعات غیرمالی و همچنین اطلاعات حسابرسی شده و اطلاعات حسابرسی نشده را کمرنگ می‌کند [۶]. جونز و ژیاو در سال ۲۰۰۴ اینترنت را به عنوان یک عامل ایجاد مشکل و یک وسیله حل مشکل معرفی می‌کنند به گونه‌ای که اینترنت امکان افشا و انتشار اطلاعات را به صورت بلادرنگ فراهم می‌کند و از سوی دیگر افشای اطلاعات محرمانه تجاری، از بین رفتن قابلیت اتکای اطلاعات، اضافه‌بار اطلاعاتی، عدم وجود فرایند مناسب جهت اطمینان بخشی و عدم امکان ضابطه‌مند کردن افشای اطلاعات، می‌تواند نوعی پیامد منفی ناشی از استفاده از اینترنت باشد [۱۱].

به نظر برخی از متخصصان با توجه به موضوعات مطروحه فوق به منظور ایجاد قابلیت مقایسه، قابلیت اتکا و رفع نیازهای اطلاعاتی عموم استفاده‌کنندگان و سایر مشکلات، استانداردگذاری برای گزارشگری مالی تحت وب امری ضروری به نظر می‌رسد.

جونز و ژیاو دو حالت ممکن را برای گزارشگری در اینترنت بیان می‌کنند: حالت اول عبارت از گزارشگری استاندارد شده و حالت دیگر آزادی عمل تهیه‌کنندگان اطلاعات و عدم استانداردگذاری در این زمینه می‌باشد. بنا به نظر ایشان عملاً گزارشگری تحت وب در شرایطی میان این دو قرار می‌گیرد. این جایگاه باعث می‌شود ایجاد ثبات رویه بین اطلاعات اجباری (سنتی) و اطلاعات غیراجباری، تشخیص بین اطلاعات

حسابرسی شده و حسابرسی نشده و نحوه استفاده (ایجاد تغییرات جزئی متناسب با نیاز استفاده کننده) مشکل ساز شود [۱۱].

از دیدگاه هیئت استانداردهای حسابداری مال استانداردهای کنونی برای گزارشگری مالی تحت وب قابل استفاده است مشروط بر اینکه اطلاعات ارائه شده در اینترنت با اطلاعات سنتی قابل مقایسه باشد. از سوی دیگر بنا به ماهیت پیچیده گزارشگری تحت وب استاندارد گذاری در این زمینه نیازمند پژوهش‌های بیشتری در حوزه نیازسنجی استفاده-کنندگان، گسترش حوزه انتشار اطلاعات، تاثیرات گزارشگری تحت وب بر تصمیمات استفاده کنندگان اطلاعات، مسئولیت‌های ناشی از گزارشگری تحت وب و سایر موضوعات مرتبط می‌باشد.

۹- تاثیر گزارشگری مالی تحت وب بر حرفه حسابرسی

اطلاعات ارائه شده در اینترنت می‌تواند موجب برخی نگرانی‌ها شود به عبارت دیگر برخی نسبت به صحت و جامعیت^{۱۷} اطلاعات ارائه شده در اینترنت اطمینان ندارند و این نگرانی می‌تواند به جا باشد.

گزارشگری بلادرنگ موجب ایجاد تقاضای به روز شدن مستمر اطلاعات و اطلاعات تفصیلی و تفکیک شده توسط استفاده کنندگان اطلاعات می‌گردد [۱۰]. از این رو روش‌های سنتی حسابرسی (که معمولاً اطمینان مستقل را برای رویدادهای تاریخی مربوط به چند ماه قبل، فراهم می‌کند) قابلیت رفع نیازهای محیط جدید را نخواهد داشت، که بدین منظور روشها و مفاهیم جدیدی از جمله حسابرسی مستمر مطرح گردیده است. حسابرسی مستمر روشی مؤثر جهت اطمینان دهی به موقع نسبت به عملکرد کنترل‌های داخلی و اطلاعات به موقع است. در واقع حسابرسی مستمر از طریق نظارت مداوم، منجر به اطمینان به موقع نسبت به اطلاعات مورد درخواست استفاده کنندگان جهت تصمیم‌گیری می‌شود. بنابراین ضرورت اجرای حسابرسی مستمر به صورت فزاینده احساس می‌شود. حسابرسی مستمر رویکردی است که امکان تهیه گزارشهای حسابرسی را به طور همزمان یا

پس از یک دوره مالی کوتاه مدت (بعد از وقوع رویداد) برای حسابرسان مستقل فراهم آورده است [۳].

حسابرسی مستمر نوعی از حسابرسی است که نتایج حسابرسی را همزمان یا کمی بعد از تحقق رویدادهای مربوطه فراهم می‌کند. در این نوع حسابرسی بر استفاده از کنترل‌های بازدارنده و کنترل‌هایی برای کشف بلادرنگ خطاها و اشتباهات تاکید می‌شود که این کنترل‌ها می‌تواند همزمان با تحقق رویدادها نیز انجام گیرد [۱۸].

اگرچه حرفه‌ی حسابرسی مدت زیادی است که حسابرسی مستمر را مطرح ساخته است اما حسابرسی مستمر هنوز در سطح دانشگاهی باقی مانده و عملی نشده است. به هر حال، محرک‌های زیادی برای اجرایی شدن این رویه‌ی جدید و تغییر در روش‌های حسابرسی وجود دارد. با توجه به این که شرکت‌ها به سرعت از فناوری‌های جدید استفاده می‌کنند، حسابرسان نه تنها باید این فناوری‌ها را درک کنند و یاد بگیرند بلکه باید ریسک‌های ایجاد شده با این فناوری‌ها را نیز ارزیابی کنند.

پذیرش گسترده زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر در جهان به عنوان زبان گزارشگری، حسابرسان را نیز با چالش‌های جدیدی مواجه نموده است، که به منظور اطمینان دهی در خصوص صحت اطلاعات مورد مبادله از طریق زبان توسعه پذیر گزارشگری مالی، زبان دیگری به نام زبان توسعه پذیر گزارشگری اطمینان بخشی^{۱۸} ایجاد شد. به کمک این زبان جدید، تاییدکنندگان اطلاعات مالی می‌توانند صحت اطلاعات منتشر شده در اینترنت را تایید کرده و به کاربران و شرکت‌ها اطمینان دهند که می‌توانند به چنین اطلاعاتی اتکا نمایند.

بررسی ادبیات گزارشگری تحت وب نشان می‌دهد، گزارشگری مالی تحت وب دارای ویژگی‌هایی است که بر حرفه حسابرسی خصوصاً مسئولیت حسابرسان تاثیر به سزایی دارد. برخی از ویژگی‌های گزارشگری مالی تحت وب که می‌بایست مدنظر حسابرسان قرار گیرد به شرح زیر است:

- گزارشگری تحت وب در حال حاضر تابع مقررات مدونی نیست و قوانین و مقررات سنتی کشورها به دلیل ماهیت جهانی اینترنت قادر به پاسخگویی تمامی مسائل در حوزه گزارشگری نمی‌باشد.
  - اطلاعات منتشرشده در محیط اینترنت در معرض دسترسی و دستکاری کاربران غیرمجاز داخل و خارج واحد گزارشگر می‌باشد.
  - اطلاعات منتشرشده در محیط اینترنت می‌تواند ماهیتی سیال و تغییر پذیر داشته باشد. اطلاعات می‌تواند منتشر شود، تغییر کند، در هر زمان جابجا شود و حتی حذف شود، بدون اینکه شواهدی از این رویداد به جا مانده باشد.
  - اطلاعات سایر منابع اطلاعاتی خارجی (مانند سایر تحت وب سایت‌ها) به آسانی از طریق هایپرلینک با اطلاعات شرکت قابل ترکیب است.
  - فرآیند تبدیل و انتقال اطلاعات در محیط اینترنت فرآیندی مستعد خطاست.
  - استفاده کنندگان تقاضای اطلاعات به موقع‌تر، گسترده‌تر و تفصیلی‌تر را دارند [۱۰].
- حسابرسان با توجه به موارد فوق باید به آثار ناشی از آنها بر حرفه حسابرسی بیاندیشند و راه‌حل‌هایی برای موارد زیر پیدا کنند:
- ۱- نقش و مسئولیت حسابرسان نسبت به اطلاعات گزارش شده در تحت وب سایت شرکت‌ها چیست؟
  - ۲- امکان ارتباط نامناسب^{۱۹} گزارش حسابرسی با اطلاعات حسابرسی نشده که در سایت شرکت برای آنها لینک‌هایی وجود دارد.
  - ۳- امکان حذف گزارش حسابرس از تحت وب سایت شرکت.
  - ۴- رویه‌های حسابرسی مناسب برای گزارشگری مالی تحت وب.
  - ۵- ماهیت، زمان، شکل و محتوای گزارش حسابرسی در اینترنت [۱۰].
- در نهایت مساله پیچیده برای حسابرسان در محیط اینترنت این است که بهتر است استراتژی تقویت پوشش بیمه‌ای را دنبال کنند یا با تقویت اطمینان بخشی، بر پیچیدگی‌ها و مخاطرات حسابرسی در محیط اینترنت فائق آیند. چنین پیش‌بینی می‌شود که حسابرسان

احتمالاً با توجه به روحیه منفعلانه^{۲۰} و محافظه کارانه با استراتژی اول (تقویت پوشش بیمه‌ای و حمایتی) با مساله برخورد خواهند کرد [۱۱].

۱۰- وضعیت استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر

زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر در حال حاضر به صورت عملی یا آزمایشی در اکثر کشورها برای گزارشگری مالی و بایگانی‌های الکترونیکی دولتی استفاده و به کار گرفته می‌شود. به طور مثال، در دسامبر ۲۰۰۸، دستورالعمل منتشر شده کمیسیون بورس اوراق بهادار آمریکا^{۲۱} شرکت‌های سهامی عام را ملزم کرد تا قبل از دسامبر ۲۰۱۱ اطلاعات مالی خود را در یک فرمت داده‌های تعاملی^{۲۲} و با استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر بر روی سایت شرکت ارائه کنند [۱۹].

بورس اوراق بهادار کانادا در رابطه با زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر یک برنامه بایگانی اختیاری را در پیش گرفته است [۱۶]. در کشور انگلستان استفاده از زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر را در جهت بایگانی اطلاعات مالیاتی توسط تمام شرکتها از مارس ۲۰۱۱ الزامی شده است [۲۲]. در ژاپن تمامی موسسات مالی و شرکتهای سهامی از سال ۲۰۰۸ ملزم به ارائه صورتهای مالی ضمیمه‌دار با فرمت زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر گردیده‌اند [۱۷].

۱۱- نتیجه گیری

امروزه تحت وب به عنوان بهترین بستر برای انجام وظیفه مباشرت مدیر یک سازمان و افشای اطلاعات مالی و غیرمالی شناخته شده است. یافته‌های پژوهش‌های صورت گرفته بیانگر کاربرد فزاینده اینترنت به عنوان ابزار گزارشگری مالی می‌باشد به گونه‌ای که شرکتها در ابتدا، تنها جهت انتشار گزارش‌های مالی کاغذی سنتی از اینترنت استفاده می‌کردند ولی بعد از مدتی شرکتها اطلاعات را به گونه‌ای که توسط موتورهای جستجوگر تحت وب، قابل تعامل (پرسش و پاسخ) باشد، ارائه نمودند و در نهایت شرکتها

نه تنها اطلاعات استاندارد قابل پرینت را ارائه می کنند بلکه اطلاعات گسترده تری که در روش سنتی از نظر هزینه توجیه نداشت یا ناممکن بود را ارائه می دهند.

گزارشگری مالی تحت وب مزایایی از قبیل ارائه ی پویای اطلاعات و امکان پرسش و پاسخ با پایگاه داده ها توسط استفاده کننده اطلاعات را به همراه دارد، که گزارشگری کاغذی اطلاعات فاقد این امکانات می باشد، از این رو به نظر می رسد در آینده گزارشگری مالی تحت وب به واسطه سرعت، امکان دسترسی گسترده و کم هزینه بودن به روش غالب گزارشگری تبدیل خواهد شد. البته عوامل محیطی حاکم بر شرکتها تاثیر با اهمیتی بر میزان پذیرش گزارشگری مالی تحت وب در سطح جهان دارد. همچنین اینترنت با ایجاد امکان ارائه جدیدترین اطلاعات مالی شرکت، به ویژگی کیفی به موقع بودن اطلاعات مالی کمک شایانی خواهد کرد.

یکی از ابزارهای مهم گزارشگری مالی تحت وب زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر است. در این زبان مفاهیم مندرج در گزارش های مالی به تفکیک مشخص می شود و به هر یک از این مفاهیم برچسب خاصی اختصاص داده می شود. این برچسب ها توسط کامپیوتر قابل خواندن است و در برگیرنده اطلاعات ضروری درباره آن مفهوم است. ماهیت زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر به گونه ای است که اطلاعات ارائه شده با این زبان، اطلاعاتی خود توضیح هستند.

به نظر برخی از متخصصان به منظور ایجاد قابلیت مقایسه، قابلیت اتکا و رفع نیازهای اطلاعاتی عموم استفاده کنندگان و سایر مشکلات، استاندارد گزارشی برای گزارشگری مالی تحت وب امری ضروری به نظر می رسد. با توجه به ماهیت پیچیده گزارشگری تحت وب استاندارد گزارشی در این زمینه نیازمند پژوهش های بیشتری در حوزه نیازسنجی استفاده کنندگان، گستره انتشار اطلاعات، تاثیرات گزارشگری تحت وب بر تصمیمات استفاده کنندگان اطلاعات، مسئولیت های ناشی از گزارشگری تحت وب و سایر موضوعات مرتبط می باشد.

گزارشگری مالی تحت وب بر حرفه حسابرسی خصوصاً مسئولیت حسابرسان تاثیر به سزایی داشته است. گزارشگری بلادرنگ موجب ایجاد تقاضای به روز شدن مستمر

اطلاعات و اطلاعات تفصیلی و تفکیک شده توسط استفاده کنندگان اطلاعات می گردد، از این رو روش های سنتی حسابرسی (که معمولاً اطمینان مستقل را برای رویدادهای تاریخی مربوط به چند ماه قبل، فراهم می کند) قابلیت رفع نیازهای محیط جدید را نخواهد داشت، که بدین منظور روشها و مفاهیم جدیدی از جمله حسابرسی مستمر مطرح گردیده است.

منابع

- ۱ - ثقفی، علی، عرب مازار یزدی، محمد، باغومیان، رافیک، (۱۳۸۵)، "گزارشگری مالی تحت وب و وضعیت آن در ایران"، **فصلنامه مطالعات حسابداری**، شماره ۱۰ و ۱۱، صص ۱۲۷-۱۲۹.
- ۲ - عرب مازار یزدی، محمد، آرزین پور، آرش، (۱۳۸۶)، "گزارشگری مالی تحت وب"، **ماهنامه سیستم های اطلاعاتی و فناوری**، سال بیست و سوم، شماره ۱۹۹، صص ۷۶-۸۴.
- ۳ - عرب مازار یزدی، محمد، پوریوسف، اعظم و شهری، مریم، (۱۳۸۷)، "حسابرسی مستمر در عصر فناوری اطلاعات"، **ماهنامه حسابداری**، سال بیست و دوم، شماره ۱۹۴، صص ۶۰-۶۶.
- ۴ - مهدوی پور، علی، موسوسی شیری، محمود، کریمی، علیرضا، (۱۳۸۹)، "عوامل موثر بر افشای اطلاعات مالی از طریق اینترنت در وب سایت شرکت های پذیرفته شده در بورس"، **تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، شماره ۵، بهار.

5-IASC, (1999), **Business Reporting on the Internet**, International Accounting Standards Committee, London.

6-FASB, (2000), "Business Reporting Research Project: Electronic Distribution of Business Information", **Financial Accounting Standards Board**, Norwalk, CT.

- 7-Debreceeny R, Gray G. L., Rashman A., (2002), "The determinants of internet Financial reporting", **Journal Account Public Policy**, Vol. 21, PP. 371–394.
- 8-Jones, M. J. & Xiao, J. Z., (2003), "Internet Reporting: Current Trends and Trends by 2010", **Accounting Forum**, Vol. 27, No. 2.
- 9-Poon P., David Li, Yuen T. U., (2003), "Internet Financial Reporting", **Information Systems Audit and Control Association**.
- 10- Fisher R., Oyelere P. and Laswad F., (2004), "Corporate reporting on the internet: audit issues and content analysis of practices", **Managerial Auditing Journal**, Vol. 19, No. 3, PP. 412-439.
- 11- Jones, M. J. & Xiao, J. Z., (2004), "Financial reporting on the Internet by 2010: a consensus view", **Accounting Forum**, Vol. 28, PP. 237–263.
- 12- Marston C., Poleib A., (2004), "Corporate reporting on the internet by German companies", **International Journal of Accounting Information Systems**, Vol. 5, PP. 285– 311.
- 13- Khadaroo I., (2005), "Corporate reporting on the internet: some implications for the auditing profession", **Managerial Auditing Journal**, Vol. 20, No. 6, PP. 578-591.
- 14- Boritz J., No W., (2005), "Security in XML-based financial reporting services on the Internet", **Journal of Accounting and Public Policy**, Vol. 24, PP. 11–35.
- 15- Bonson E., Escobar T., (2006), "Digital reporting in Eastern Europe: An empirical study", **International Journal of Accounting Information Systems**, Vol. 7, PP. 299 – 318.
- 16- Canadian Securities Administrators (CAS), (2007), Canada's securities regulators launch extensible Business Reporting Language (XBRL) "Voluntary filing program", CAS, 2007.

- 17- Karen K., (2008), "XBRL around the World", **Journal of Accountancy**, Vol. 206, PP. 62-66.
- 18- Plumlee, R. D. and M. A. Plumlee, (2008), "Assurance on XBRL for Financial Reporting", **Accounting Horizons**, Vol. 22, No. 3, PP. 353-368.
- 19- Securities and Exchange Commission (SEC), (2008), SEC Approves Interactive Data for Financial Reporting by public Companies, Mutual Fund. SEC.
- 20- Cormier D., Ledoux M. J., Magnan M., (2009), "The use of Web sites as a disclosure platform for corporate performance", **International Journal of Accounting Information Systems**, Vol. 10, PP. 1- 24.
- 21- Mohamed E., Oyelere, P., Al-Busaidi M., (2009), "A survey of internet financial reporting in Oman", **International Journal of Emerging Markets**, Vol. 4, PP. 1, PP. 56-71.
- 22- XBRL Planet, (2010), XBRL United Kingdom: Jurisdiction Snapshot. XBRL Planet.